

KUA Module: Hofcultuur in de 16de en 17de eeuw Docent Werkcollege: Naam student 1: Thijs Bakker Academie: Fontys DBKV Naam student 2: Liesbeth Godrie Academie: Fontys DBKV				
	Beeldende Kunst	Muziek	Dans	Theater
Algemene informatie/ Tijdsbeeld	<p>Bij de cultuur van het hof kijken we naar Italië in de 16de eeuw en naar Frankrijk in de 17de eeuw, waarbij Italië uit een aantal onafhankelijke stadsstaten bestond en waarbij in Frankrijk één vorst de absolute machthebber was.</p> <p>De Italiaanse hoven werden de centra van de nieuwe cultuur waarbij kunstenaars een hoog aanzien genoten en beschermd werden door de machthebbers van deze hoven. Vanuit humanistische en katholieke visies kon je je positie in de maatschappij rechtvaardigen. Er was grote interesse voor de Klassieke Oudheid die bestudeerd en gereconstrueerd werd.</p>			

	<p>De hoven waren elkaars concurrenten waarbij paleizen, villa's en tuinen de macht en rijkdom moesten benadrukken. Alle kunsten en uitbundige feesten en partijen werden ingezet om de superioriteit van het hof uit te drukken. Kostbare artificialia, naturalia, exotica en scietifica waren studiemateriaal en ook weer een middel om de grootsheid van je macht en kennis te laten zien. Een hoveling is geleerd, intellectueel en erudiet. Hij heeft kennis van de kunsten (<i>artes septem liberales</i>) en is een universeel mens. Er is een toenemende rol en interesse voor wetenschap en empirische werkwijzen, waardoor er inzichten ontstaan hoe de wereld werkt. In de kunsten worden steeds meer technische vernuftigheden toegepast om kunsten op het toneel nog uitbundiger te maken.</p> <p>In Frankrijk werd deze Italiaanse hofcultuur nog intenser doorontwikkeld.</p>			
--	--	--	--	--

	<p>Vanuit Versailles regeerde Lodewijk XIV niet als alleenheerser, maar wel als absoluut heerser. In Frankrijk is sprake van soevereiniteit en alle kunsten staan in dienst van het tonen van de macht van Frankrijk en zijn koning.</p>			
<p>Invalshoek 1: kunst, religie en levensbeschouwing</p>	<p>De macht van de christelijke kerk wordt teruggebracht tot puur religieuze zaken; geen aflaatpraktijken en uiterlijk ceremonieel vertoon meer (reformatie). In de kunsten zijn nog veel onderwerpen religieus van aard. God en heiligen worden als mens afgebeeld. Vanuit de contrareformatie die zich uit in een enorme bouwwoede, ontstaat de barokstijl die de glorie en oude macht van de Katholieke kerk moet uitstralen.</p> <p>Het staatskundig gezag in Italië in de 16de eeuw is in handen van een aantal rijke, onafhankelijke stadsstaten. De literaire nalatenschap van de Klassieke Oudheid moet</p>	<p>Vanuit de intellectuele, literaire en wetenschappelijke beweging van het humanisme, staat de mens in het middelpunt in plaats van een religieuze god. Tijdens de Italiaanse renaissance is de kunstenaar niet langer een technisch bekwame vakman die in een ambacht is opgeleid, maar eerder een <i>pictor doctus</i>. Een geleerde kunstenaar die vanwege zijn creativiteit, vakmanschap en kennis een hogelijk gewaardeerd persoon wordt.</p> <p>In Italië blijven mis en motet belangrijke genres in de katholieke kerkmuziek, in het latijn gezongen. Protestantse muziek in de volkstaal</p>	<p>Net als bij de andere kunstdisciplines is er een tijdens de Italiaanse renaissance een herbeleving van de Klassieke Oudheid, waarbij voornamelijk naar het oude Romeinse rijk wordt verwezen. De Camerata bevordert de bestudering en reconstructie van de Oudheid en de <i>Ethica Nicomachea</i> van Aristoteles en de poëzie van Ovidius en Vergilius vertellen welke etiquette je moet beheersen om een volledig mens te zijn. Als dans verbeeld het de liefde voor de goden.</p> <p>Tot de 17de eeuw heeft de RK kerk veel moeite moeten doen om dans uit de kerk te bannen. Boetedansen op aswoensdag,</p>	<p>Het klassieke teksttoneel in Italië in de 16^e eeuw, is gebaseerd op theater uit de Klassieke Oudheid, wat als ideale theater vorm gezien wordt en wat men probeert te evenaren. Deze gaat uit van evenwichtige helderheid volgens vaste regels en streven naar perfectie. De regels van Aristoteles waarin eenheid van plaats, tijd en handeling in een stuk wetmatig zijn.</p> <p>Bij het hof theater in de 17de eeuw in Frankrijk gaat men deze strikte regels nog strakker naleven omdat het toneel erg rationeel/formeel was. (ook wel classicistisch genoemd).</p>

	<p>worden bestudeerd en gereconstrueerd en de klassieke mythologie komt terug in de beeldende kunst.</p> <p>Het Franse hof in de 17de eeuw is in de macht van de absolute monarch, waarbij Lodewijk XIV, de zonnekoning (verwijzing naar Apollo en Nero van het Romeinse keizerrijk), het meest extreem is. Als zonnekoning ontleende Lodewijk zijn macht direct aan God en dit werd overal in Versailles zichtbaar in beelden en op schilderijen.</p> <p>De opdrachten die rijke burgers en vorsten aan kunstenaars geven, gaan behalve over Bijbelse en religieuze onderwerpen ook over wereldse thema's met mythologische taferelen. De portretkunst is een genre wat in de belangstelling komt te staan (vanuit humanisme).</p>	<p>geschreven. Onder invloed van het Humanisme wordt wereldlijke muziek belangrijk.</p> <p>Belangrijk voor de geestelijke muziek in de barok zijn ook de mis en het motet, (zie Italië).</p>	<p>fakkeldansen op St. Jan en processies t.g.v. een heilige- of feestdag zou ook een vorm van danspraktijk genoemd kunnen worden. Bij de dans Volta moet de man de vrouw optillen. Dit werd door Lodewijk VIII verboden.</p> <p>Op basis van antieke teksten (Ethica Nicomachia, van Aristoteles) maken dansmeesters constructies: Waaraan je moet voldoen om een goed mens te zijn; deugden; beheersing en voortreffelijkheid.</p>	
<p>Invalshoek 2: kunst en esthetica</p>	<p>De zeven vrije kunsten, de <i>septem artes liberales</i> vormen nog steeds het curriculum van geleerde kennis. Schoonheid in de</p>	<p>Aan het Italiaanse hof diende je de kunsten en wetenschappen (ook muziek) met fatsoen, kennis van zaken en met</p>	<p>Statige, gestileerde elegantie met eenvoudige techniek in aanvankelijk de <i>bassedance</i> (laag).</p>	<p>In het 16^e eeuwse Italië zijn twee stijlen van toneelspel te onderscheiden. Enerzijds het klassieke</p>

	<p>kunsten kon je bereiken door oefening van de vaststaande regels van de klassieke oudheid.</p> <p>De retorica (uit de klassieke oudheid afkomstige term die welsprekendheid en kunst van het overtuigen betekend) is belangrijk. Vanuit empirische studies deden kunstenaars onderzoek naar perfecte verhoudingen van lichaamsdelen. Een zoektocht naar schoonheid als afgeleide uit de natuur, als harmonieuze proporties. Het decorum, de relatie tussen vorm en inhoud, is belangrijk. De klassieke idealen van schoonheid, orde en harmonie in de kunsten herleven. Je kleeed je volgens de richtlijnen van de oudheid en schoonheid bereik je door de vaststaande regels van de oudheid te beoefenen.</p> <p>Vasari staat tegenover deze esthetische opvattingen van Alberti en voerde een pleidooi dat schoonheid in het</p>	<p><i>spazzatura</i> (alsof het geen enkele moeite kost) te beoefenen. Vanuit de klassieke oudheid waren de klassieke theorieën over schoonheid nog aan de orde. De componist en muziektheoreticus Gioseffo Zarlino brak met de regels van Pythagoras, vanuit de wens een zo zuiver mogelijke klank te produceren en een zuivere harmonie te creëren.</p> <p>De affectenleer bestudeert hoe je in muziek een emotie kunt uitdrukken in toonsoorten en aan instrumenten gevoelens kunt koppelen. Al bij de <i>intermedi</i> en <i>trionfi</i> aan het Italiaanse hof hadden instrumenten een vaste betekenis van een religieus karakter (Goden, herder of mythologisch figuur). Dissonaten waren functioneel en hadden als betekenis dat er iets ging gebeuren.</p> <p>De <i>seconda pratica</i> is ook een begrip uit de Barokmuziek (door Monteverdi) en een</p>	<p>Ritme en melodie van de muziek zijn in het ballet de basis voor het ritme en de sfeer van zang, dans en voordracht.</p> <p>Dansmeesters richten zich op de klassieken (Aristoteles). Maat, herinnering, gratie, balans, beheersing en verbeelding. In deze etiquette op de klassieken streeft men een ethisch doel na wat onderbouwd kon worden door te laten zien op welk niveau men kon denken: hoe meer stijlen van dansen men kent, hoe ontwikkelder men is.</p> <p>Het accent bij deelname aan dans (hof balletten) door de aristocratie aan het hof van Lodewijk XIV ligt op elegantie en gratie. Men danst om esthetisch te behagen en om de aandacht te vestigen op voornaamheid en waardigheid.</p>	<p>tekstoneel, waarbij tragedies aan het hof, in het Latijn volgens de wetten van Aristoteles worden opgevoerd (eenheid van actie, hoofdpersoon is een goed man die door een catharsis, een dramatische wending naar een einde speelt). Aristotelische voorschriften: eenheid van tijd, plaats en handeling. (Geleerdentheater). Anderzijds is er de commedia dell'arte, waarbij meer subversieve komedies op straat, in volkstaal door professionele acteurs vanuit een lichaamstaal en bij behorend kostuum volgens vaste karakters, een verhaal vertellen. Fysiek theater waar archetypen met vaste maskers, kostuum en lichaamstaal volgens vaste karakters een verhaal vertellen met een hoog improvisatieniveau (ambachtskomedie).</p>
--	--	--	---	--

	<p>hoofd van de kunstenaar zit. Het is de tegenstelling tussen het metafysische (naar de natuur) en het maniërisme waarin stijl, idee en vorm samen komen. De nieuwe academie van Florence wilde de vorige renaissance schilders overtreffen in schilderstijl.</p> <p>Aan het Franse hof ontwikkelden Charles Le Brun en Descartes theorieën over verschillende soorten van expressie in de affectenleer.</p> <p>Eind 17de eeuw ontbrandt een heftige strijd tussen de poussinisten (voorstanders van een rationele schilder benadering) en de rubenisten (voorstanders van een benadering vanuit expressie en emotie). Het is de strijd tussen het Franse classicisme en de contrareformatoren barok. De strijd tussen harmonie, symmetrie en rust én dynamisch, contrastrijk, asymmetrisch en effectvol.</p>	<p>tegenhanger van de <i>prima pratica</i> uit de renaissance. Hiermee wordt gestreefd naar meer vrijheid en afstand nemen van de rigide beperkingen in dissonantie en contrapunt. Het hoogste doel van een componist wordt het oproepen van emoties en daarvoor moeten teksten de voorkeur krijgen boven de melodie. Bij de <i>prima pratica</i> was muziek nog belangrijker dan de tekst. De begeleiding werd niet langer polyfoon, maar ondergeschikt aan de hoofdstem.</p> <p>Een stevige bas en vloeiende melodie (beiden vaak uitgeschreven) vormen het klankideaal van de Barok.</p>	<p>Eenheid en harmonie van het <i>Verhalende ballet van de koning</i> is een artistiek belangrijke vernieuwing.</p>	
--	---	---	---	--

<p>Invalshoek 3: kunstenaar en opdrachtgever, politieke en economische macht</p>	<p>Opdrachtgevers van de kunstenaars van de Italiaanse hofcultuur zijn de heersers van de verschillende staten en de katholieke kerk. Kunstenaars ontworstelen zich van gewone ambachtslieden van gilden, naar geleerde kunstenaars die theoretische kennis bezaten en hoog in aanzien stonden aan het hof. De heersers van deze hoven waren opdrachtgever en beschermheer van de kunstenaars (mecenaat).</p> <p>Deze vorsten waren verzamelaars van artificialia, naturalia, exotica en scientifica. Deze werden in studioli verzameld, waarin de rijken en machtigen zich konden terugtrekken om te studeren of hun kunstwerken te bewonderen.</p> <p>In 1648 richtte Lodewijk XIV de Franse Academie voor Schone Kunsten op, die stelt dat de kunsten altijd in dienst van de glorie van Frankrijk en haar koning dient te staan. Het hof bepaalt</p>	<p>Veel polyfonisten uit de Lage Landen waren zeer vooruitstrevend en voorlopers in het componeren van meerstemmigheid. Ze waren geliefd en kwamen in dienst van de Italiaanse hoven. Soms werden ze gevraagd maar musici schrijven ook sollicitaties om in dienst te komen. Muziek had in deze tijd verschillende functies waarbij de machthebbers van de verschillende staten de grootste opdrachtgever en beschermeling waren. Lorenzo de' Medici laat componisten en dichters liederen in de volkstaal schrijven ter opluistering van de Meifeesten. Gerespecteerde hoven hebben eigen hofkapel, betrekking is van tijdelijke aard en de betaling loopt niet altijd soepel. Daarnaast was de kerk nog steeds een belangrijke opdrachtgever voor het maken van religieuze muziek.</p> <p>Lodewijk XIV was uiteraard de</p>	<p>Door een nieuwe houding ten aanzien van dans vanaf midden 15de eeuw nemen de meeste hoven in Italië dansmeesters in vaste dienst. Publicatie van boeken met daarin instructies over theorie en kleding ontwikkelt het vak en is het aan het einde van de Renaissance verheven tot zelfstandige kunstvorm. De aandacht van de adellijke opdrachtgevers heeft de status van dans verhoogd naar meer dan een sociaal evenement.</p> <p>Aan het Franse hof is er een toenemende controle op het <i>Ballet de cour</i>, koningen nemen zelf deel aan de (eind) voorstelling. De dans als symbool heeft vaak een politieke boodschap. Lodewijk XIII is beschermheer én danser. Wanneer Lodewijk stopt met dansen verbiedt hij ook de hovelingen om nog op te treden. Dansmeesters die behoefte hebben aan geschoolde dansers waaraan ze technische</p>	<p>In het 16e eeuwse Italië is bij het klassieke teksttoneel de opdrachtgever het hof, waarbij de hoveling zelf meespeelt; deze moet immers alle kunsten beheersen, waaronder het toneelspel.</p> <p>Aan het Franse hof in de 17de eeuw zijn de koningen de opdrachtgevers en beschermheren van de toneelschrijvers zolang deze niet zelf worden bespot. Alle premiéres zijn voor de koning.</p>
---	--	---	--	--

	wie er wordt toegelaten en wat er wordt afgebeeld (Lodewijk op levensgrote statie portretten). Lodewijk neemt ook de kunstenaarsstaf van Fouquet (zijn financiële rechterhand) over om Versailles te bouwen.	belangrijkste opdrachtgever aan het Franse hof. Sticht in 1672 de <i>Académie Royale de Musique</i> . Om de adel bezig te houden en ter ere van zichzelf engageert hij componisten om muziekstukken te schrijven waarin hijzelf en de hovelingen optreden.	eisen kunnen stellen leidt tot de oprichting van de <i>Académie Royale de Danse</i> (1661). Het begin van de professionalisering van de dans.	
Invalshoek 4: kunst en vermaak	Om bij te komen van de vermoeidheid en alle verplichtingen aan het hof ontstonden aan het Italiaanse hof villa's op het platteland. Dit moest een plek van bezinning en zinnelijk genot (feesten) zijn. Door belangstelling voor klassieke stukken en professionalisering van het theater onderzoeken architecten de mogelijkheden om klassieke theaters te bouwen. Beroemd waren de spektakelstukken aan het hof van de' Medici's die voortdurend van buitenverblijf wisselden vanwege klimaat en jachtvelden. De schouwspelen zijn met diverse taferelen,	Een van de functies van muziek aan het Italiaanse hof was vermaak, zoals dat bijvoorbeeld in de <i>giardino segreto</i> (geheime, besloten tuinen) plaatsvond. Ter opluistering van banketten, Trionfi en andere feesten. Intermedi (korte scènes met muziek en dans) tussen bedrijven van tragedies. Instrumentale muziek vooral dansmuziek wat zich verder ontwikkelt tot pure speelmuziek. Met de ontwikkeling van de madrigaal en de madrigaalkomedie (voorloper van de opera) komt de nadruk steeds meer op de tekst (in volkstaal) te liggen. Het zijn meerstemmig	De viering van een belangrijke gebeurtenis wordt onderbroken door Intermedi met muziek, zang en dans en ontwikkelt de dans tot een zelfstandige uitvoering in de hofdans. Gezelschapsdansen worden complexer, zijn moeilijk te onthouden want hebben geen vaste patronen. Ballet comique de la Reine uit 1581 is het eerste authentieke hofballet en begin van de westerse theaterdans. In Frankrijk wordt de Italiaanse intermedi gecombineerd met de <i>fêtes de cour</i> tot een nieuw genre: <i>Ballet de cour</i> . Onder Lodewijk XIV bloeit het hofballet op	Zowel aan het Italiaanse als ook het Franse hof werd theater ingezet als PR machine met als doel om te laten zien hoeveel macht een hof heeft. Bij steeds groter wordende feesten treden o.a. voordrachtskunstenaars op. Hovelingen houden allegorische voorstellingen en maskerades op wagens die door de straten trekken. Humor over het gewone leven, ambacht en handel door de gilden worden symbolisch uitgebeeld, vaak geïnspireerd door de intochten van de Romeinse veldheren. Het imponeren van gasten met spektakelstukken. De commedia dell'arte was meer vermaak voor het

	<p>verschillende settings en steeds afwisselende muziek een ware happening die steeds grootschaliger worden om hun macht te laten zien en als vermaak voor het volk.</p> <p>Versailles heeft een eigen theater. Wél in gepaste kleding zijn grand appartement, spiegelzaal en tuinen dagelijks toegankelijk voor het publiek. Openluchtfeestzalen in de tuinen welke een prachtig decor vormen voor de vele feestspektakels. Lodewijk ontwerpt zelf een wandeling door de tuinen langs fonteinen en beeldengroepen.</p>	<p>gezongen liederen waarbij de muziek de tekst volgt. Een monodie is een melodie met akkoordbegeleiding en te vergelijken met de Imitatie waarin de ene stem de andere nazingt. Een homofonie is een melodie die wordt opgevuld met een tweede en derde stem. Aan het Franse hof was een van de functies van de muziek volgens Lodewijk XIV het vermaken van het volk. Zij en de buitenlandse gasten moest onder de indruk zijn van de spektakelstukken die macht, grandeur en pracht moesten oproepen. Muziek, dans en opera worden gebuikt om de adel af te leiden van zijn politieke taak. In navolging van de It. dansmuziek worden Suites (gestileerde dansmuziek) samengesteld, bedoeld als luistermuziek.</p>	<p>tot een feestelijk multimedia spektakel met muziek, dans, voordracht en mime. Door dansmeester en hofcomponist worden dansavondjes aan het hof verzorgd met choreografie voor de gezelschapsdansen. Molière gebruikt in zijn reizend toneelgezelschap "<i>entrees de ballet</i>", korte balletten tussen de bedrijven in de vorm van vermaak (diversiment).</p>	<p>gewone volk en werd ook op straat opgevoerd en niet aan het hof.</p> <p>De commedia dell'arte en de stukken van Molière (die hierdoor geïnspireerd was) waren naast hun boodschap ook zeker bedoeld als vermaak. Tragedie en komedie zijn 2 andere vormen van theateraal vermaak aan het Franse hof. In de komedie staat de burger centraal. Kleinburgerlijkheid (gierigheid, eerzucht, valsheid etc.) wordt vergroot en bespot om het publiek uit de steden een spiegel voor te houden. Daarnaast zijn er nog de spektakelstukken van Lodewijk XIV.</p>
<p>Invalshoek 5: kunst, wetenschap en techniek</p>	<p>De renaissance is nog een pre wetenschappelijke periode. Ideeën zijn belangrijker dan waarneming en</p>	<p>De boekdrukkunst zorgt ervoor dat bladmuziek niet langer door monniken hoeft te worden overgeschreven. Een bekende</p>	<p>Geïnspireerd op de klassieken (Grieken), onder andere door onderzoek naar de klassieke dans wordt in 1570 "<i>de Academie voor</i></p>	<p>Enorme ontwikkeling in vernieuwende theatertechnieken zoals perspectivische decoropstellingen, machines die</p>

	<p>onderzoek. Er wordt gezocht naar getallen, lijnen of systemen die laten zien hoe de mens in verbinding staat met de kosmos. Volgens empirisch onderzoek moet de geschiedenis bestudeerd en gereconstrueerd worden. Leonardo da Vinci verbeeldt in de "Vitruviaanse figuur" de theorie om de menselijke proporties als maat voor met name de architectuur te nemen.</p> <p>Brunelleschi ontwikkelt het systeem van het centraal perspectief.</p> <p>Bij de spektakelstukken aan het Italiaanse hof wordt niet geschroomd om met hijs- en takelmachines allerlei special effects toe te passen. Ook in de tuinarchitectuur worden allerlei ingenieuze technieken ontworpen om in de <i>grottos</i> allerlei verhalende voorstellingen te creëren. Beroemd zijn de <i>automata</i> van Salomon de Caus.</p> <p>In de 17de eeuw wordt steeds meer waarde</p>	<p>muziekdrukker Ottaviano Petrucci publiceerde talrijke werken van veel gewaardeerde componisten uit de Renaissance (waaronder Desprez en Antoine Brumel). Ontwikkelingen van instrumentenfamilies die qua toonhoogte overeen komen met de menselijke stem.</p> <p>In de barok krijgt de muziek steeds meer versieringen. We horen doorlopende melodieën en elke keer als je denkt dat het klaar is komt er weer iets bij. De muziek is doorgecomponeerd. De samenzang wordt meer belangrijk. Er ontstaan allerlei melodieën met samenzang.</p>	<p><i>Poëzie en Muziek</i>" opgericht. Boeken benadrukken het grote aantal regels en voorschriften (dans, kleding, etiquette). Groeiende nadruk op sociale verfijning wordt verder geïnspireerd door de Antieken (Cameratia Florence). Poëzie van Ovidius en Vergilius: dans als weerspiegeling van harmonie en orde in de kosmos.</p> <p>Dansmeesters in Frankrijk hebben behoefte aan geschoolde dansers. Met de oprichting van de Academie Royale de Danse in 1661 kunnen ze technische eisen gaan stellen en begint de professionalisering van de dansers. Pierre Beauchamps stelt als 1^e directeur van de Academie passen, bewegingsschema's, codificering van danspassen en notatie op en wordt de bakermat van de westerse Theaterdans. In 1672 wordt de 1^e professionele dansgroep opgericht. Beauchamps heeft een eigen notatiesysteem</p>	<p>mechanische effecten veroorzaakten en belichtingen. In 16^e eeuw Italië ontwikkelde Sebastiano Serlio 3 typen theaterdecors: 1- komische decor (stadstafereel), 2- tragisch decor (stadstafereel met klassieke zuilen) en 3- satirisch decor (platteland).</p> <p>In 17^e eeuw in Frankrijk komt het lijsttoneel met permanente <i>proscenia</i> tot ontwikkeling. Binnen het kader de illusie van werkelijkheid. 16de eeuw: symmetrisch perspectief decor (Serlio), 17de eeuw: diagonaal perspectief decor (Fernando Galli Bibiena).</p>
--	--	--	---	--

	<p>gehecht aan de resultaten van wetenschappelijk onderzoek. Maar zuiver rationeel en waardenvrij is de wetenschap nog lang niet. De Franse filosoof Descartes heeft uitgesproken ideeën over lichaam en geest en hecht grote waarde aan de affecten. (kleur, licht en ruimtelijk effect als versterking van de inhoudelijke betekenis van het schilderij).</p>		<p>gepubliceerd in "<i>Choréographie au l'art d'écrire la danse par caractères, figures et signes démonstratifs</i>". Vijf klassieke basisposities van academisch of klassiek ballet. Daarin het basisprincipe van het buitenwaarts draaien van benen en voeten. Hoe onnatuurlijker, hoe kunstzinniger, hoe fraaier.</p>	
<p>Invalshoek 6: kunst intercultureel</p>	<p>Het vuurwerk op de uitbundige feesten die de familie de' Medici gaf aan het hof in Florence werd geïmporteerd uit China. Vorsten in de hoven leggen exotische verzamelingen aan om te imponeren.</p> <p>Op tekeningen uit de 17de eeuw van de tuinen in Versailles zien we geïmporteerde Aziatische vervoersmiddelen die in de tuinen van Versailles gebruikt werden. Frankrijk deed, door zijn gunstige ligging aan 2 zeeën ook koloniaal mee. Op de feesten aan het Franse hof waren vaak buitenlandse monarchen en heersers</p>	<p>Lully schreef samen met Molière de balletkomedie (tegenhanger van het serieuze hofballet) <i>Le Bourgeois Gentilhomme</i>. De oorsprong gaat terug naar het schandaal rond een Turkse ambassadeur die tijdens een bezoek aan het hof van Lodewijk XIV beweerde dat het Ottomaanse rijk superieur was aan dat van Versailles. Een van de belangrijke personen uit het stuk doet zich voor als zoon van een Turkse sultan; een moefti.</p>	<p>"<i>Le Bourgeois Gentilhomme</i>". De aanleiding voor dit komedieballet is een gepland bezoek van de Osmaanse ambassadeur aan de Franse koning. Het Turks Osmaanse rijk is in de Renaissance en de Barok een gerespecteerde wereldmacht.</p>	<p>In de balletkomedie <i>Le Bourgeois Gentilhomme</i> van Molière drijft hij de spot met een rijke burger die het gedrag en levenswijze van de adel wil imiteren. De oorsprong gaat terug naar het schandaal rond een Turkse ambassadeur die tijdens een bezoek aan het hof van Lodewijk XIV beweerde dat het Ottomaanse rijk superieur was aan dat van Versailles. Een van de belangrijke personen uit het stuk doet zich voor als zoon van een Turkse sultan genaamd de Moefti.</p>

	<p>aanwezig die moesten worden overtuigd van de goddelijke macht van de zonnekoning door de overweldigende feesten. Een intensief werkende diplomatieke dienst droeg ertoe bij dat de Franse hofstijl in andere landen werd geïntroduceerd.</p>			
<p>2-4 Belangrijke voorbeelden per discipline (titel, naam maker,...)</p>	<p>Agnolo Bronzino was een 16^e eeuwse Florentijnse schilder die maniëristisch schilderde. Niet meer volgens de vaststaande regels van de oude klassieken, maar met vreemde verdraaiingen in de lichamen en niet kloppende verhoudingen. Kunst die ontstaan is in het hoofd van de kunstenaar en niet naar de natuur. Titel van werk: "<i>Portret van Cosimo I</i>".</p> <p>Charles Le Brun wordt aangesteld als artistiek leider van <i>Académie de Peintre et Sculpture</i>. Hier wordt speciaal lesgegeven in de affecten. (gelaatsuitdrukkingen en gebaren vastgelegd in een schema). Titel van werk: "<i>Alexanders intocht in Babylon</i>"</p>	<p>Orlando di Lasso, van oorsprong Vlaming is vanaf twaalfjarige leeftijd aan het hof van Mantua en de Gonzaga's verbonden. Als componist is hij verbonden aan diverse Italiaanse hoven en schrijft hij zowel kerkelijke als ook wereldlijke muziek, waarbij melodie belangrijker is dan de tekst. De polyfonie (meerstemmigheid) ontwikkeld zich in de renaissance en hij is een van de belangrijkste componisten. De opera L'Orfeo van Claudio Monteverdi werd voor het eerst opgevoerd in 1607 aan het hof van Mantua (Gonzaga d'Este familie). Het is gebaseerd op de mythe van Orpheus en Eurydice</p>	<p>Domenico da Piacenza, dansmeester in dienst van het hof van Ferrara onder d'Este. Schrijft het eerste boek onver dans met een theoretische onderbouwing (<i>de arte saltandi et choreas ducendi (1455)</i>).</p> <p>Balthasar de Beaujoyeux, van oorsprong Italiaanse componist en choreograaf die werkt aan het hof van Catherine de' Medici. In 1581 was hij verantwoordelijk voor de uitvoering van het eerste authentieke hofballet (ballet de cour) en het begin van de Westerse theaterdans <i>Ballet Comique de la Reine</i>.</p>	<p>Andrea Palladio die het Teatro Olimpico in Vicenza heeft ontworpen; het oudste nog bestaande overdekte theater uit de renaissance.</p> <p>Molière was een belangrijke komedie schrijver onder Lodewijk XIV, die in zijn stukken van hoge kwaliteit (<i>l'Avare, Tartuffe</i> en <i>Le Bourgeois Gentilhomme</i>) in bijtende zelfspot eigen zwaktes en die van de aristocratie weet te vertalen naar het toneel.</p> <p>Pierre Corneille Tragedieschrijver van de strikte Franse classicistische school. Noodlot speelt een grote rol en hoofdpersonages meestal helden of van adel. <i>Médée</i></p>

	Onderdeel uit een cyclus van 4 schilderijen waarin Lodewijk XIV zich presenteert als nazaat van Alexander de Grote.	zoals beschreven in de Metamorfosen van Ovidius. Het is de oudste nog bekende opera (niet de eerste).		
--	---	---	--	--

Accenten binnen het onderwerp: (vul per onderwerp van het examenprogramma in)

paleizen, villa's, tuinen;	<p>De machtige en rijke families van de Italiaanse stadsstaten laten in een nieuwe stijl hun stadspaleizen bouwen. Deze hoven ademen vorstelijke allure uit en hierin komt het hofleven tot bloei.</p> <p>Om bij te komen van de vermoeidheid en alle verplichtingen aan deze hoven ontstonden aan het Italiaanse hof villa's op het platteland. Dit moest een plek van bezinning en zinnelijk genot (feesten) zijn.</p> <p>Bij deze villa's hoorden geordende tuinen waarin men laat zien dat zelfs de natuur beheerst kan worden. Fonteinën suggereren dat de geest gereinigd dient te worden en de hele tuin is bij uitstek de plaats voor meditatie.</p> <p>De tuinen functioneren ook als openluchtzalen en zijn onderdeel van het decor van de spektakel feesten die op de hoven worden georganiseerd. De tuin ontworpen door André le Nôtre in Versailles is het summum van symmetrie en regelmaat en past perfect in de filosofie van het absolutisme. Deze tuin staat vol met beelden die refereren aan de Klassieke Oudheid (originelen en kopieën).</p>
commedia dell'arte, komedie/tragedie, hofmuziek, opera, comédie-ballet, hofdans, hofballet, Monteverdi;	<p>Commedia dell'arte zijn rondreizende spelersgroepen die volksvermaak verzorgen waarbij op lichamelijke wijze en in kostuums karakters en hun liefdesverwickelingen ten tonele brengen. Het zijn beroepsspelers en geen hovelingen die voor de gelegenheid spelen. Er wordt geïmproviseerd waarbij het verhaal nooit zo bijzonder is, maar de aandacht vooral uitgaat naar capriolen, acrobatiek en grappen.</p> <p>Naast deze komedische vorm van straattheater in spreektaal ontstaat het Klassieke teksttoneel (tragedies) aan het hof die in Latijn of Italiaans opgevoerd worden.</p> <p>De functies van muziek aan het Italiaanse hof waren vermaak (bv intermedii bij de grote hof spektakels), ceremonieel (bv de trionfi, een muziekstuk bij een intocht) en religieus (tijdens de diensten in de hofkapel). De muziek werd door de hovelingen zelf uitgevoerd.</p> <p>Claudio Monteverdi was belangrijk bij de ontwikkeling van de opera. Zijn opera L'Orfeo is de oudste nog bekende opera (niet de eerste). Vanuit de polyfonie ontwikkeld een muziekstijl, waarbij verstaanbaarheid steeds</p>

	<p>belangrijker wordt. Eerst wordt de monodie (eenstemmigheid) ingevoerd om de zang meer verstaanbaar te maken. Ook bij de madrigaal is tekst belangrijk; het zijn liederen in de moedertaal. Hieruit ontwikkeld zich de opera.</p> <p>Moliere ontwikkeld in samenwerking met de hof componist Lully de balletkomedie, waarin muziek, dans en theater als discipline samenkomen. Aan het hof ontwikkeld zich dans als zelfstandige kunst discipline. Dans is eerst nog voornamelijk vermaak (om je waardigheid en vaardigheid hierin te tonen) maar wordt steeds complexer in choreografie, waardoor professionele getraind dansers zich kunnen ontwikkelen om een dans te tonen aan publiek, waarbij de betekenis van deze dans meer belangrijk wordt. De dans aan het hof tijdens de spektakels zijn het begin van het professionele ballet aan het Franse hof in de 17de eeuw. Het Ballet de Cour ontwikkeld zich door de Academie aan het hof en is geïnspireerd op de Klassieke Oudheid. Vanuit dit hofballet ontwikkeld zich het Klassiek ballet zoals we dat vandaag nog steeds kennen.</p>
<p>verschuiving van religieuze aandacht naar wereldlijke macht;</p>	<p>Vanuit de intellectuele, literaire en wetenschappelijke beweging van het humanisme, staat de mens in het middelpunt in plaats van een religieuze god. Humanisten wijzen op de absolute schoonheid en hoge moraal van de Klassieke Oudheid. De periode van het Romeinse rijk was een tijd waarin adel en geestelijkheid nog niet bestonden. De middeleeuwen zijn een barbaarse periode die snel vergeten moet worden. In hun filosofie staat de mens centraal en wordt gekeken naar individuele prestaties en intellectuele vaardigheden.</p> <p>Tijdens de Italiaanse renaissance is de kunstenaar niet langer een technisch bekwame vakman die in een ambacht is opgeleid, maar eerder een <i>pictor doctus</i>. Een geleerde kunstenaar die vanwege zijn creativiteit, vakmanschap en kennis een hogelijk gewaardeerd persoon wordt. Deze kunstenaars worden veelvuldig ingezet om de macht en kracht van het hof te verbeelden in muziek, theater, dans en beeld.</p>
<p>Italiaanse hoven (hof van Mantua, de familie Medici</p>	<p>Vanaf de Middeleeuwen hebben zich in Florence verschillende rijke families gevestigd. Ze investeren in, bij voorkeur de eigen, parochiekerk. Aan de hoven van deze rijke en machtige families ontstaat een nieuwe vorm van hofcultuur. Een onderdeel in de stadspaleizen is het mecenaat waarbij wetenschappers en kunstenaars langdurig voor het hof werken. In de ontwikkeling van de cultuur spelen de hoven een belangrijke rol. Vorstenhoven proberen elkaar de loef af te steken door hofkunstenaars in dienst te nemen die hun paleis moesten verfraaien. Daarnaast gaf je als hof overvloedige banketten met dans, zang en muziek om aan te geven</p>

	hoe rijk je was, m.a.w. om andere vorsten te imponeren.
Versailles: tuinen, exterieur, interieur en wandta- pijten (Lodewijk XIV);	De Italiaanse hofcultuur is mede door huwelijken met het Franse koningshuis in de 17 ^{de} eeuw ingetreden aan het Franse hof. De manier waarop kunst in dienst van het absolutisme van de vorst wordt ingezet bereikt een climax aan het hof van Versailles, onder Lodewijk XIV die hiervan het stralende middelpunt is. Hij noemt zichzelf zonnekoning naar keizer Nero van het oude Rome die zichzelf ook met Apollo vergeleek. Alles in Versailles is bedoeld om de goddelijkheid van de koning te verbeelden en de artistieke leiding daarbij is in handen van Charles le Brun. Colbert richt koninklijke bedrijven op (oa familie Gobelins) die wandkleden, meubilair en andere voorwerpen vervaardigen ter meerdere eer en glorie van de koning.
vorstelijke verzamelingen.	Verzamelen intellectuelen vanaf midden 14 ^{de} eeuw alleen om een beeld van het verleden op te roepen, in de 2 ^{de} helft van de 15 ^{de} eeuw duiken de eerste "naturalia" op (vondsten uit de natuur) en "mirabilia" (letterlijk wonderen). Deze worden verzameld in een "studiolo" een kamer om zich terug te trekken en de magische werking van de voorwerpen te ondergaan. Als later het Vaticaan zich in de verzameldrift stort, gaat het er niet meer om de erudiete en veelzijdige kennis te laten zien en als instrument van propaganda, maar vooral om macht te tonen.